

DİLÇİLİK

AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ BƏZİ BƏDƏN ÜZVLƏRİ ADLARININ
POLİSEMANTİKLİYİNƏ DAİR

M.Ə.QURBANOVA

*Bakı Dövlət Universiteti**Mahbuba53@hotmail.ru*

Biz birinci məqalədə* bədən üzvləri adlarından «baş», «göz», «ağız», «üz» sözləri üzərində təhlil aparmışdıq. Bu yazıda isə «dil», «əl», «diş», «ürək» sözləri üzərində təhlil aparmaq qarşıya məqsəd qoyulmuşdur.

İnsanın bədən üzvlərinin adlarını ifadə edən isimlər polisemantikliyinə görə digər isimlərdən fərqlənir, belə ki, bədən üzvləri adlarının məcazi mənaları daha çox saydadır.

«Dil» sözü və onun mənaları

Bu söz müasir Azərbaycan dilində ta qədim zamanlardan bu günədək öz fonoloji-morfoloji görkəmini, həmçinin əsas mənasını saxlamaqla bərabər, bir sıra əlavə – məcazi mənalar da almışdır. Bəzi məqamlarda omonim kimi də işlənir.

«Dil – 1. Onurğalılarda və insanda ağız boşluğunda yerləşən əzələli orqandır.

2. İnsanlar arasında ən mühüm ünsiyyət vasitəsidir. Müxtəlif xalqlar ayrı-ayrı dillərdə danışirlər.

3. Dəniz, göl və çayların sahilində çınqıl, gil və sairədən ibarət alçaq hamar səthli, uzunsov quru zolağıdır. Bir ucu sahilə birləşmiş olur. Məsələn: Kür dili, Şah dili, Giləzi dili və s.» (6, 451).

Həm morfoloji, həm də sintaktik yolla söz yaradıcılığında fəal iştirak edir: dil, dilçi, dilçilik, dilşünas, dilçək düzəltmə isimlər; dillənmək, diləmək, dilləndirmək, dilləşmək (fel); dilli, dilli-ağızlı, dilsiz-ağızsız, dilli-dilavər (sifət); dilucu (zərf); dilbilməz, dilbilən (feli sifət).

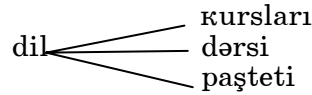
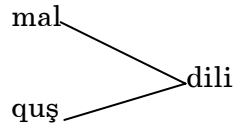
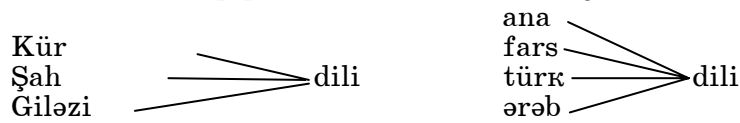
Bu söz çoxmənalı söz kimi müxtəlif mənalarda işlənərək ismi söz birləşməsinin bir komponenti kimi çıxış edə bilər. Məsələn:

I növ təyini söz birləşməsinin ikinci tərəfi kimi

şirin		dil
acı		
gözəl		
doğma		
bu, o, hər		

* Bax: «Bakı Universitetinin Xəbərləri». Humanitar elmlər seriyası. 2007, №3, s. 14-17.

II növ təyini söz birləşməsinin tərkibində həm birinci tərəf, həm də ikinci tərəf kimi həqiqi və məcazi mənalarda işlənir.

III növ təyini söz birləşməsinin II tərəfi kimi məcazi mənada işlənir, məsələn: qarmonun dili, pianinonun dili.

«Ana dili» birləşməsi müasir dilimizdə həm bir fənnin-dərsləyin adını bildirir, həm də ümumiyyətlə, hər hansı bir millətin doğma dilinə – «ana dili» deyirlər.

İllər ötdü, yaşa doldum,
Anladım ki, **ana dilim**
Ürəyimdən çıxmaz mənim,
Doğransam da dilim-dilim. (X.Rza Ulutürk)

Ana dilim, səndədir xalqın əqli, hikməti,
Ərəb oğlu Məcnunun dərdi səndə dil açmış.
Ürəklərə yol açan Füzulinin sənəti,
Ey dilim, qüdrətinlə dünyalara yol açmış.
(B.Vahabzadə)

Görkəmli şairimiz ustad Məhəmməd Hüseyn Şəhriyar «Türk dili» şeirində doğma dilinə – ana dilinə olan sonsuz məhəbbətini belə ifadə edir;

Türkün dili tək sevgili, istəkli dil olmaz,
Özgə dilə qatsan, bu əsil dil, əsil olmaz.

İdiomların tərkibində işlənərək sabit söz birləşməsi əmələ gətirir:
dilə tutmaq – tovlamaq, aldatmaq

dilə düşmək – həm müsbət, həm də mənfi anlamda diqqət mərkəzində olmaq.

dilə gətirmək, dil-ağız eləmək, dili açılmaq – danışmaq, dili dolaşmaq – çaşmaq, dilə basmaq – hap-gop eləmək, dilotu yemək – çox danışmaq, dili bağlanmaq – danışmamaq, susmaq mənalarında fellərlə sinonim kimi işləyə bilər.

«Dil» sözü I tərəfi sifət, ikinci tərəfi isim olan mürəkkəb sifətin komponenti kimi işlənir: şirindil, şirindilli, acıdil. Belə ifadələrə bayatılarımızda da rast gəlmək mümkündür. Nümunələrdə şifahi xalq ədəbiyyatının mövzu etibarını ilə ən geniş, zəngin növü olan bayatılarda işlənən «dil» sözü müxtəlif sözlərlə sintaktik əlaqəyə girərək, həm həqiqi, həm də məcazi mənalarda işlənmişdir.

Bir neçə bayatıya diqqət verək:

Şirin dil
Ana dili – şirin dil
Həm təbibdi, həm məlhəm,
Şirin əhval, **şirin dil**

Şirin dil
Al bağırmı - **şirin dil**.
Nə deyirsə, yad desin.
Öz dilimdi, **şirin dil**.

Budaq titrər
Yel əsər, budaq titrər
Gözüm yarı görəndə,
Dil tutmaz, dodaq titrər

Gül yarası,
Bülbüldə gül yarası.
Xəncər yeri sağalar,
Sağalmaz **dil yarası**

Dilim-dilim,
Portağal **dilim-dilim.**
Nə dedim küsdün mənnən,
Qurusun **ağzım-dilim.**

Dilimdi,
Alma **dilim-dilimdi.**
Məni xoşbəxt eyləyən
Öz sevimli **dilimdi.**

Misallardan gördüyümüz kimi I şəxsin mənsubiyyət şəkilçisini qəbul etmiş söz (dilim) – numerativ söz kimi işlənərək: alma dilimi, portağal dilimi və s. şəklində omonim söz kimi çıxış edir.

1 dilim $\left\{ \begin{array}{l} \text{qarpız} \\ \text{qovun} \end{array} \right.$ alma dilimi
portağal dilimi

«Dil» sözünün mənalarından biri də ekstralingvistik momentlərlə bağlıdır. Bu söz xalqın adət-ənənəsi, həyat tərzı və məişəti ilə əlaqədar anlamları əks etdirir: «dil-ağız eləmək» - hər hansı bir işlə əlaqədar təşəkkür məqamında alqış kimi «dilinə qurban» şəklində işlənir. Şəki dialektində əzizləmə mənasında «dilu yeyim» ifadəsi hər bir şəxsin dilində səslənir. Qarğış kimi isə – dilin yansın, ay dili yanmış, dilin qurusun, dilinə şiş batsın, dilinə çiban çıxsın və s. şəkillərdə deyilir.

Lap qədim zamanlardan analar, nənələr uşaqlarının fəhmli, ağıllı olmaları üçün onlara beşik başında layla, oxşama, əzizləmə oxuyar, müəyyən yaş həddinə çatanda onlara nağıl danışar, onları düşünməyə vadar edən tapmacalar deyər, atalar sözü və məsəllər danışaraq, həm də onlara gözəl, bəlağətli nitq – dil öyrədirdilər.

Atalar sözlərinə diqqət yetirək:

1. Dil çaşar, düzünü deyər.
2. Şirin dil ilanı yuvasından çıxarar.
3. Şirin dil min evi yeyər, acı dil birini də yeməz.
4. Qılınc yarası gedər, kök salar dil yarası.
5. Qız ki bir az yekəldi, gərək başını bağlayasan, yoxsa dil açar.
6. Qızılquş əldə gəzər, gözəl qız – dildə.
7. Ərə gedən qızların dili altında qənd gərək,
Qaynanalı gəlinin dili altında fənd gərək.
8. Misal var, filankəsin dili başına bələdir.
9. Dil ağıl xəzinəsinin açarıdır.
10. Dil ustası, iş xəstəsi.
11. Dildə sümük yoxdur, necə istəsən dönər.
12. Can nə çəkirsə, dil əlindən çəkir.

Tapmaca

1. Baldan şirin, zəhərdən acı (Dil)
 2. Bəyaz əkin, qara toxum, əl əkər, **dil** biçər (Yazı).
 3. Ağaca çıxdım adamla, bir nəlbəki badamla
Nə dili var, nə ağzı, hey danışır adamla (Kitab).
- Türk dünyasının ölməz şairi Yunus İmrə də öz şeirlərində çoxmənalı sözləri yerli-yerində işlətmişdir.
Bir vaxt elə dinməz durur,

Söz mülkündə enməz durur.
Birdən dilindən dürr töküb
Dərdilərə dərman olur.

Mən bir əcəb elə gəldim,
Kimsə halım bilməz mənim.
Mən söylərəm, mən dinlərəm,
Kimsə bilməz dilim mənim
Mənim dilim quş dilidir,

Elim mənim dost elidir.
Mən bülbüləm, dost gülümdür,
Bilin, gülüm solmaz mənim. (Y.İmrə, s.17)

Yunus İmrə birinci şeir parçasında «dilindən dürr töküb» - frazeoloji birləşməsilə gözəl və anamlı danışmaq, «kimsə bilməz dilim mənim» - deməklə, bir kimsə başa düşməz, anlamaz, «mənim dilim quş dilidir» - yəni mən quş dilini də anlayıram, deməklə «dil» sözünün yaratdığı frazeoloji birləşmələrindən ustalıqla, bacarıqla istifadə etmişdir.

«Əl» sözü və onun mənaları.

Çoxmənalı sözdür. Əsas ilkin mənası əl – insanda yuxarı ətrafın distal hissəsidir.

İkinci mənası «tərəf» anlamında qədim dövrlərdən «Kitabi - Dədə Qorqud» dastanında, atalar sözləri və məsəllərdə işlənmişdir. Bu gün də Azərbaycan ümumxalq danışığı dilində işlənməkdədir (2, 144). Sol əl, sağ əl – sağ tərəf, sol tərəf mənasında işlənir» (4, 144). Morfoloji yolla söz yarada bilir. Əl – əlcək, ələk, əlüzyuyan (isim), əl – əlüstü, ələ baxan (feli birləşmə), əli yırtıq, əli güdən (feli birləşmə), əlli – ayaqlı, əliaçıq, əliboş, əlidolu, əliyalın, əliyəri, əlüstü, əliiti, əldən zirək və s. mürəkkəb sözlər düzəlmişdir.

əlləmək }
əlləşdirmək } (fel)

Başqa sözlərlə sintaktik əlaqəyə girib ismi söz birləşmələri yaradır: əl ağacı, əl arabası, əl tikiş maşını.

Əl sözünün işləndiyi məqamlara bədii nümunələrdə nəzər salaq:

Maral durduğu yerdə,	Əzizim dərd əlindən ,
Boynunu burduğu yerdə.	Can çıxar dərd əlindən .
Əli sınısın ovçunun	Bir dəfə of deməzdim
Səni vurduğu yerdə.	Ölsəydim mərd əlindən .

1. Altun ayağı **əlindən** yerə saldı (s. 53).

2. Azğın dinli kafir **əldən** düşüb ox atmağa başladı (s. 169).

Sonuncu cümlədə «əldən düşmək» - yorulmaq mənasında işlənmiş frazeoloji birləşmədir.

«Əl» ismi müxtəlif fellərlə sintaktik əlaqəyə girərək frazeoloji birləşmələr yaratmışdır. Ələ gətirmək, əl-ayaq açmaq, əl etmək, əl götürmək, əl-ayaq etmək, əl açmaq, əl atmaq, ələ almaq, əl yeri qoymaq, əlindən buraxmaq, əldən düşmək, əldən tutmaq, əl üzmək, ələ salmaq, ələ-ovuca sığmamaq ələ baxmaq və s.

«Əli boş çıxmaq», «əli pulla oynamaq» kimi birləşmələrin tərkibində olan sözlərdən birincisi mənsubiyyət şəkilçilərini qəbul edib dəyişə bilir.

I. əlim boş çıxdı. əlim pulla oynayır. I. əlimin duzu yoxdur.
II. əlin boş çıxdı. əlin pulla oynayır. II. əlinin duzu yoxdur.

III. əli boş çıxdı. əli pulla oynayır. III. onun əlinin duzu yoxdur.
«Əl» sözü ilə yaranan frazeoloji birləşmələrə həm yazılı, həm də şifahi ədəbiyyatda, klassik şairlərin əsərlərində dönə-dönə rast gəlirik.

1) Güzəlxət əqlaq – gələr üz, xeyrli işlərdə **əli açıqlıq** bir kimsəyə əziyyət verməməkdir (Məhəmməd peyğəmbər).

2) – Ey qoca, gəl bu ağır işdən **əl çək!**

Qoca dedi: - Ay oğul, əllərimi bu sənətə ona görə öyrətmişəm ki, **əl açıb** heç kəsdən çörək pulu istəməyim (N.Gəncəvi).

Yenə də bədii ədəbiyyata müraciət edək:

3) Əzizləm hər aylar, Hər ulduzlar, hər aylar, Başım cəllad əlinde Dilim səni haraylar.	Qaranı yaz, Ağı yaz, qaranı yaz Əlin qələm tutanda Mən bəxti qaranı yaz.	Göyərçin havadadı, Əlyetməz yuvadadı. Bir əlim başın altda, Bir əlim duvadadır.
(Bayatı)	(Bayatı)	(Bayatı)

1) **Əldə etmək** üçün böyük əməli,
Qorxmayın, cürət ilə qalxışınız (A.Şaiq).

2) Üç aydır ki, meşələrin arasında yatarıq,
Əl üzmüşdür «vətəmindən», millətindən Gəray bəy (S.Vurğun).

3) Bütün dünya toplanıb gəlsə hərəgiz,
Allah şahid, mən onu **verməyəm ələ**,
İnsaf yoxmu? Səlmə ölməmiş hələ! (H.Cavid)

Bir sıra atalar sözü və zərb məsəllərdə «Əl» sözü həm həqiqi, həm də məcazi mənada işlənmişdir.

1. Əl əli yuyar, əl də üzü.
2. Əldən tutmaq Əlidən qalıb.
3. Tək əldən səs çıxmaz.
4. Bir əldə iki qarpız tutmuş olmaz.
5. Sağ əlin verdiyini sol əl bilməməlidir.
6. Sağ əlin sol ələ xeyri yoxdur.
7. Əldən qalan əlli il qalar.
8. Kişinin hörməti öz əlindədir.
9. Can getməyincə canan ələ gəlməz.
10. Çapqıncı olsan da, insafı əldən vermə.
11. Qaraqız bəzəyincə toy əldən gedər.
12. Əlimdən tutan yox, dalımdan itələyən çox.

Tapmacalarda da «əl» sözünün maraqlı məqamlarda işləndiyinə rast gəlmək mümkündür.

Əldə düzələr, ətdə asılar (Sırğa).

Əl qədər məzar, dünyanı gəzər (Ayaqqabı).

İdmanla əlaqədar «əl» sözü idmanın bir növü olan «əl topu», «əl oyunları stadionu», «bir əl nərd oynamaq», futbolda «əllə oynamaq» və s. birləşmələrin tərkibində işlənə bilər.

Alqış və qarğışların tərkibində işlənir. «Əllərin var olsun», «əllərin ağrıməsın», «əlin-qolun var olsun», «əllərin sağ olsun», «əlinde-ovcunda qalsın», «əlin (əllərin) qurusun», «əllərinə pambıq qoyum», «əlin sınısın, əlin-ayağın sınısın».

«Diş» sözü və onun mənaları.

Çoxmənalı sözdür

«Diş» – a) Onurğalı heyvanlarda və insanda ağız boşluğunda yerləşən çeynəmə orqanı.

b) **dişli çarx**

c) **diş** emalı dəzgahı – dişli çarxların dişlərinin emalı üçün dəzgah» (6, 484).

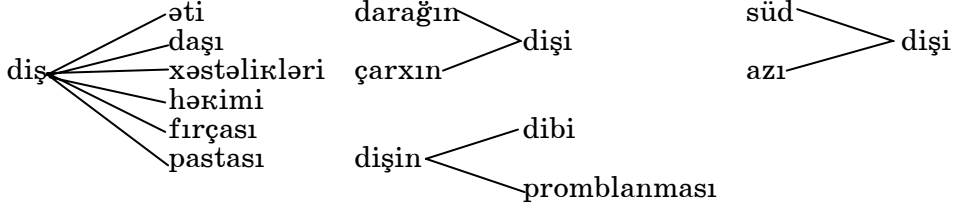
Söz yaradıcılığında həm isim, həm də sifət, fel düzəltməsində iştirak edir.

Diş → dişləm (tibbi termin) – isim.

dişli, dişsiz (sifət), dişləmək – fel

dişli – başlı (adam) – məcazi mənada yəni sözü ötən, bacarıqlı, güclü mənasında işlənir.

Başqa sözlərlə sintaktik əlaqəyə girib II və III növ təyini söz birləşməsi yaradır. Bu zaman həm birinci, həm də ikinci tərəfdə – həm yiyəlik, həm də mənsubiyyət şəkilçisi qəbul edir.

Numerativ söz kimi «1 diş sarımsaq» şəklində dilimizdə işlənir.

Atalar sözü, tapmacalarda «diş» öz həqiqi və məcazi mənasında işlənir.

Çox diş var dişləməz

Həç kimsəni incitməz

Əllərdən yerə düşməz (daraq).

1. Dişin ağrıyır, çək qurtar,
Qonşun pisdür köç qurtar.
2. Tazının diş,
Tülkünün dərisi.
3. Diş qurdalamaqla qarın doymaz.
4. Dişinin qədrini bilməyən çənəsiz qalar.
5. Dişlərini ağartma, it sümük axtarır.
6. Dişsiz ağız-daşsız dəyirman.
7. Otuz iki dişdən çıxan, otuz iki məhəlləyə yayılar.
8. İşləməyən dişləməz.
9. Diş verən dişlik də verər.
10. Diş yox ikən dodaq var idi.

Dişli çarxların hazırlanmasında polad, çuqun, əlvan metalların ərintiləri və plastik kütlədən istifadə olunur.

Dişli quşlar – Şimalı Amerikada tapılmış, çənələrində dişləri olan nəslə kəsilmiş quşlar yarımdəstəsidir.

Dişli balinalar çox yaxşı eşidir və səs signallarını qəbul edir. Dişli balinalar Sakit və Atlantik okeanlarının dənizlərində yayılmışdır.

Dişsiz balinalar – bığlı balinalar bütün okeanlarda geniş yayılmışdır. Çoxlu piy verdiyinə görə bunların ov əhəmiyyəti böyükdür, piyi, əti və bığı istifadə olunur (6, 485-486).

Çox gülən, yersiz gülən adama məcazi mənada «dişlərini ağartma» deyirlər.

«Ürək» sözü və onun mənaları.

Ürək – onurğalı heyvanlarda və insanda qan-damar sisteminin mərkəzi orqanıdır.

Təbabətdə bu sözlə əlaqədar bir çox söz birləşmələri – tibbi istilahlər yaranmışdır: ürək aritmiyası, ürək astması, ürək qüsurları, ürək

kisəsi, ürək çatışmazlığı, ürəkdöyünmə, ürəkgetmə, ürəkbulanma və s.

Söz yaradıcılığında «ürək» sözü əsasən düzəltmə sifət və mürəkkəb sifət kimi məcazi mənada işlənir, məsələn: ürəkli ol, ürəksiz olma (qorxma mənasında), ürəyi açıq (adam), ürəyi yuxa (adam), daşürəkli, ürəkdən gülmək, fel kimi; ürəklənmək, ürəkləndirmək, ürəkli olmaq və s. şəklində işlənir.

«Ürək» sözü könül, qəlb sözləri ilə sinonimlik yaradır və istər şifahi, istərsə də yazılı ədəbiyyatda müxtəlif məqamlarda həm həqiqi, həm də məcazi mənalarda işlənmiş və işlənəndir.

Böyük söz ustadı Füzuli qəzəllərində hər üç sözdən istifadə etmişdir:

Könlüm açılır zülfi-pərişanın görcək,
Nitqim tutulur, qönçeyi-xəndanımı görcək.

* * *

Belimi eşq yükü bükdü, nə daşdır ürəyin,
Yanmasa hali-dili-zarimə, ey qaşı kəman!

Azərbaycan türkcəsində ürəklə (könül və qəlblə) bağlı nə qədər məcazlar, bənzətmələr, nə qədər idiomlar və qanadlı sözlər var: ürəkdən gülmək, ürəkdən sevinmək, ürəkdən vurulmaq, ürəkdən sevmək, ürəyə toxunmaq, qəlbə dəymək, könül sındırmaq, ürəyi təmiz, təmiz qəbli, ürəyi xain, ürəkdən ağlamaq, ürəyi üzülmək, ürəyi yanmaq, ürəyi açılmaq (3, 55).

Idiomların tərkibində «ürək» sözü müxtəlif hallarda və mənsubiyyət şəkilçisi qəbul edib müxtəlif fellərlə sintaktik əlaqəyə girə bilər: könül (ürək) vermək, ürək açmaq, ürək bulandırmaq (adlıq halda), ürəkdə tutmaq, ürəkdə saxlamaq (yerlik halda), ürəyə salmaq, ürəyə girmək, qəlbə dəymək (yönlük halda), ürəkdən (könüldən) sevmək, ürəkdən yanmaq, ürəyindən keçirmək, ürəyindən xəbər vermək (çıxışlıq halda); ürəyi bulanmaq, ürəyi boşaltmaq, ürəyi qalxmaq, ürəyi yanmaq, ürəyi sızıldamaq, ürəyi ağzına gəlmək, ürəyi sıxılmaq, ürəyi açılmaq və s.

Çoxmənalı sözlərin məcazi mənaları dilimizdə sabit söz birləşmələrinin – hikmətli sözlər, atalar sözü və məsəllərin, eyni zamanda tapmacaların əmələ gəlməsi üçün əsas baza təşkil edir (1, 20).

Atalar sözlərinə nəzər salaq:

1. Ürək qulaq deyil ki, barmaqla qurdalayasan.
2. Ürək yanar, göz yaşarar.
3. Ürək yanmasa gözdən yaş çıxmaz.
4. Qonşuda qız sevənin ürəyində yağ olmaz.
5. Ürəkdən ürəyə yol var.
6. Çarığına baxma, ürəyinə bax.
7. Ana ürəyi – dağ çiçəyi.
8. Ana ürəyi kövrək olar.
9. Könlü (ürəyi) balıq istəyən quyruğunu suya vurur.
10. Bir ürəkdə iki məhəbbət olmaz.
11. Könül sevən göyçək olar.
12. Ürək şəhadət verməsə, dil açılmaz.

Hər hansı bir sözün çoxmənalılığını yalnız müxtəlif nitq vahidlərində daha yaxşı müşahidə etmək olar. Bu mənada canlı danışıqda işlənən alqış və qarğışlara da müraciət etmişik.

«Ürəyin var olsun, ürəyinə qurban olum». «Həmişə ürəkli olasan».

«Ürəyin istəyəne çatasan». «Ürəkli oğlanlara can qurban».

«Ürəyin yansın, ürəyin ağzına gəlsin, ürəyinə güllə dəysin». «Ürəyimə dağ basma!»

«Filan kəsdən ötrü ürəyim gedir».

Bu kiçik məqalədə «dil», «əl», «diş», «ürək» sözlərinin çoxmənalılığını, onlardan həm müstəqim, həm də məcazi mənada yazılı və şifahi nitqimizdə – insanın daxili aləminin, qəlbinin sevinc, kədər, iztirab, sarsıntı, həyəcanlarının ifadəsi üçün necə istifadə olunmasından danışdıq.

ƏDƏBİYYAT

1. Cəfərov S. Müasir Azərbaycan dili. Leksika, Bakı: Maarif, 1970, 234 s.
2. Verdiyeva Z., Ağayeva F., Adilov M. Dilçilik problemləri. I h., Bakı: Maarif, 1982, 325 s.
3. Seyidov Y. «Ey ulu dünya». Bakı: Bakı Universiteti, 2003, 813 s.
4. Məmmədov İ. «Türk dillərinin quruluşu və tarixi» (Elmi əsərlərin tematik məcmuəsi), Bakı: ADU, 1983, 156 s.
5. Atalar sözü. Bakı: Yazıçı, 1981, 336 s.
6. Tehran Zərrin. Müəsseseye Euteşarate Neqah. 1385, 327 s.
7. Şəhriyar M. «Türk divanı külliyyatı». Tehran, 1375, ərəb əlifbası ilə.
8. Azərbaycan Sovet Ensiklopediyası. IX c., Bakı: Azərbaycan Ensiklopediyası, 1979.

О ПОЛИСЕМАНТИКЕ НЕКОТОРЫХ НАИМЕНОВАНИЙ ОРГАНОВ ТЕЛА В АЗЕРБАЙДЖАНСКОМ ЯЗЫКЕ

M.A.KURBANOVA

РЕЗЮМЕ

В современном азербайджанском языке многозначность слов очень развита. Это показывает, что процесс многозначности слов с древних времен активно развивался и продолжает развиваться по сегодняшний день.

В данной статье говорится о многозначности некоторых слов, обозначающих такие органы человеческого тела как язык, рука, зуб и сердце.

Автор пытается анализировать многозначность вышеупомянутых слов в составе пословиц, поговорок, а также именных и глагольных фразеологических соединений.

Анализируя тему, автор пытается сослаться на различную лингвистическую и художественную литературу.

Полисемантизм слов является одним из факторов обогащения лексического фонда азербайджанского языка.

ABOUT THE POLYSEMY OF SOME NAMES OF BODY ORGANS IN AZERBAIJANI

M.A.KURBANOVA

SUMMARY

The Azerbaijani modern language has a strongly developed polysemy of words. This fact proves that the process of polysemy has been in great evolution since ancient period up to now.

The present article deals with the polysemy of some words standing for organs of human body as a tongue, hand, tooth and heart.

The author tries to analyse the polysemy of the above-mentioned words as parts of proverbs, sayings as well as personal and verbal phrase combinations.

Polysemy of words is one of the factors enriching the vocabulary of the Azerbaijani language.